

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/82/2023
Identifikačné číslo spisu: 8320204136
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8320204136.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcu M.B.A. Financie s.r.o., Bratislava, Gusevova 1415/6, IČO: 36 754 404, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Galadík s.r.o., Banská Bystrica, Nám. Štefana Moysesu 45/17A, IČO: 54 691 419, proti žalovanému H. H., narodenému XX. Y. XXXX, U., L. XXXX./XX, zastúpenému advokátom JUDr. Mariánom Bacákom, Snina, Komenského 2663/13, o neúčinnosť právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 6C/65/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2022 sp. zn. 16Co/6/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. októbra 2021 č. k. 6C/65/2020-104 rozhodol tak, že:

Súd u r č u j e, že darovacia zmluva uzatvorená dňa 16. 11. 2017 medzi darcom P. H. a obdarovaným H. H., ktorej predmetom bolo darovanie spoluvlastníckeho podielu k darcu k nehnuteľnostiam v podiele 1 k celku a to rodinnému domu súp. č. XXXX s príslušenstvom a vonkajšími úpravami a trvalými porastami postaveného na parcele C - KN 1968/171 a garáže súp. č. XXX postavenej na parcele C - KN 1968/172, ako aj parciel C - KN 1968/49 - zastavané plochy a nádvoría o výmere 287 m², C-KN 1968/162 - ostatné plochy o výmere 17 m², C-KN 1968/171 - zastavané plochy a nádvoría o výmere 96 m², C - KN 1968/172 - zastavané plochy a nádvoría o výmere 38 m², C - KN 1968/173 - zastavané plochy a nádvoría o výmere 46 m² nachádzajúce sa v katastrálnom území Snina zapísané na LV č. XXXX kat. územie U., ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený pod V1253/17 dňa 13. 12. 2017, je voči žalobcovi právne n e ú č i n n á (výrok I.).

P r i z n á v a žalobcovi vo vzťahu k žalovanému právo na náhradu trov konania v celom rozsahu s tým, že o výške trov bude rozhodnuté samostatným uznesením, ktoré vydá po právoplatnosti tohto rozsudku vyšší súdny úradník (výrok II.).

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že v danom prípade žalobca odporoval právnemu úkonu, a to darovacej zmluve, ktorá bola uzatvorená medzi blízkymi osobami, medzi otcom a synom a na základe ktorej žalovaný nadobudol podiel v nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. XXXX kat. územie U. v rozsahu 1 k celku. Žalobca preukázal, že je veriteľom darcu nehnuteľností, lebo mu bola postúpená pohľadávka Slovenskej sporiteľne, na základe ktorej sa viedol na Okresnom súde Banská Bystrica v upomínacom konaní spor, a to voči žalovaným P. H. a R. H., rodičom žalovaného. V tomto upomínacom konaní bol vydaný platobný rozkaz, na základe ktorého žalovaní v 1. a 2. rade majú povinnosť žalobcovi uhradiť 19 154,02 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 10 % z tejto sumy ročne od 29. 12. 2019. Žalobca tiež preukázal, že pohľadávku nie je možné vymôcť ani v exekučnom konaní, ktoré proti žalovaným P. H. a R. H. vedie, lebo súdny exekútor prešetril ich pomery a súdu podal správu, podľa ktorej pohľadávka nebola vymožená v žiadnej časti a majetkové pomery žalovaných to ani neumožňujú. Teda žalobca tvrdil, že ako veriteľ bol právnym úkonom svojho dlžníka ukrátený, lebo svoju pohľadávku voči dlžníkom vymôcť nemôže.

1.2 Žalovaný sa bránil tým, že nejde o vymáhateľnú pohľadávku v zmysle § 42a ods. 1 OZ, lebo žalobca v žalobe poukázal na celkovú dlžnú sumu rodičov žalovaného vo výške 120 765,78 eur a exituje právoplatný platobný rozkaz len na sumu 19 154,02 eur.

1.3 Súd konštatuje, že žalobca odporuje právnemu úkonu, ktorým je darovacia zmluva uzatvorená medzi jeho dlžníkom (otcom žalovaného) a žalovaným, na základe ktorej žalovaný nadobudol podiel v nehnuteľnostiach, zapísaných na LV č. XXXX kat. územie U. vo výške 1 k celku. Žalobca má vymáhateľnú pohľadávku priznanú platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 18Up/1257/2020 na sumu 19 154,02 eur s príslušenstvom. Zároveň súdu bola predložená kúpna zmluva, na základe ktorej žalovaný od svojho otca kúpil podiel vo výške 3 z celku z nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX kat. územie U., a to za sumu 90 000 eur. Ak bola hodnota nehnuteľností určená na sumu 90 000 eur, podiel 1 z toho je 22 500 eur. Žalobca má vymáhateľnú pohľadávku vo výške 19 154,02 eur, čo je primerané hodnote podielu nadobudnutého žalovaným darovacou zmluvou.

1.4 V zmysle ustálenej súdnej praxe pod vymáhateľnou pohľadávkou, v zmysle § 42a ods. 1 OZ, treba rozumieť takú pohľadávku, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno vykonať exekúciu. Pre vyhoviecie odporovacej žalobe je postačujúce, ak pohľadávka žalujúceho veriteľa sa stane vymáhateľnou (vykonateľnou) v priebehu odporovacieho konania (v čase rozhodovania súdu). Výplýva to z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/253/2012 zo dňa 17. 12. 2013. Podľa aplikačnej praxe je nesporné, že pod vymáhateľnou pohľadávkou je treba rozumieť nie len pohľadávku, na vymoženie ktorej má žalobca voči dlžníkovi v čase vykonania úkonu, ktorého neúčinnosti sa domáha, exekučný titul, ale i pohľadávku, ktorá v dobe, keď dlžník úkon uskutočnil alebo v dobe, keď dlžník uskutočnil úkon, ešte nebola vymáhateľná, ale takou bola v čase rozhodnutia súdu o neúčinnosti právneho úkonu (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 28Cdo/3538/2011). Nejednotná aplikačná prax v otázke, čo sa pre dané účely považuje za vymáhateľnú pohľadávku, sa postupne vyvinula do podoby, že vymáhateľnou pohľadávkou je nie len pohľadávka, ktorá bola veriteľovi už priznaná v čase vykonania odporovateľného právneho úkonu, ale i pohľadávka, ktorá sa stala vymáhateľnou po vykonaní odporovateľného úkonu a je vymáhateľnou v čase uplatnenia odporovateľnosti právneho úkonu. Právny úkon dlžníka je totiž za podmienok uvedených v ustanovení § 42a ods. 2 OZ, odporovateľným nie len vtedy, ak pohľadávka veriteľa bola vymáhateľná už v čase, kedy bol urobený, ale aj v prípade, že bol urobený skôr, než sa veriteľova pohľadávka voči dlžníkovi stala vymožitelná. Odporovacej žalobe možno vyhovieť vtedy, ak pohľadávka žalujúceho veriteľa bola vymáhateľná v čase rozhodovania súdu (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 21Cdo/2285/2000 zo dňa 22. 06. 2001).

1.5 Odporovateľným právnym úkonom je darovacia zmluva uzatvorená medzi blízkymi osobami, medzi otcom a synom. Úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa a vedomosť žalovaného o tomto úmysle zákon predpokladá, prezumuje. Bolo preto na žalovanom preukázať, že úmysel svojho otca ukrátiť žalobcu ako svojho veriteľa, nemohol v čase vykonania odporovateľného právneho úkonu, ani pri vyvinutí náležitej starostlivosti rozpoznať. Žalovaný to však ani netvrdil a v tomto smere nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie.

1.6 Rozhodnutie súdu, ktorým bolo odporovacej žalobe vyhoviecie, predstavuje podklad na to, že žalobca ako veriteľ sa môže na základe exekučného titulu vydaného voči dlžníkom domáhať vykonania exekúcie postihnutím toho, čo odporovaným právnym úkonom ušlo z majetku dlžníkov a to nie len voči nim, ale

aj voči žalovanému, ako osobe, v prospech ktorej bol právny úkon urobený.

1.7 Bolo preukázané, že uspokojenie žalobcu ako veriteľa z majetku jeho dlžníkov nie je možné, lebo ani na základe vedeného exekučného konania nedošlo k vymoženiu pohľadávky, ani len v časti a bolo preukázané, že dlžníci žalobcu nedisponujú majetkom z ktorého by možné pohľadávku uspokojit'. V zmysle ustanovenia § 42a OZ, v prípade, ak už nie je možné, aby veriteľ uspokojil svoju pohľadávku z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo, vzniká mu potom právo na náhradu voči tomu, kto mal z tohto právneho úkonu prospech.

1.8 Žaloba o zaplatenie peňažnej náhrady vo výške vymáhateľnej pohľadávky zodpovedajúcej časti prospechu získaného z odporovateľného právneho úkonu je dôvodnou, keďže uspokojenie veriteľa nie je možné z toho, čo odporovateľným úkonom ušlo z dlžníkovho majetku a žaloba musí smerovať voči osobe, ktorej z odporovateľného právneho úkonu dlžníka vznikol prospech (uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 26Cdo/3253/2006 zo dňa 21. 05. 2008 a tiež rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21Cdo/880/2012 zo dňa 02. 04. 2013).

1.9 Žalovaný namietol aj prekludovanie uplatneného práva, lebo kúpna zmluva na základe ktorej nadobudol podiel 3, bola uzatvorená medzi ním a jeho otcom dňa 07. 01. 2015 a jej vklad do katastra bol povolený dňa 02. 03. 2015. Keďže žalobca podal žalobu až 08. 12. 2020, došlo tak až po uplynutí trojročnej lehoty.

1.10 Tu súd konštatuje, že odporovaným právnym úkonom, ktorému žalobca odporuje, nie je kúpna zmluva, ale darovacia zmluva zo dňa 16.11.2017, vklad do katastra ktorej bol povolený dňa 13. 12. 2017. Žaloba na súd bola podaná dňa 08. 12. 2020, a teda nedošlo k uplynutiu trojročnej lehoty. Nárok tak nebol prekludovaný. Žalobca sa pod danou žalobou domáhal len toho, aby súd rozhodol, že právny úkon - darovacia zmluva je voči nemu právne neúčinná. Nedomáhal sa neúčinnosti kúpnej zmluvy, na základe ktorej žalobca nadobudol väčšinový podiel v nehnuteľnostiach. Podľa názoru súdu na rozhodnutie o neúčinnosti právneho úkonu nemá žiaden vplyv skutočnosť, že na nehnuteľnostiach nadobudnutým žalovaným viaznu ťarchy, konkrétne záložné právo. Tejto skutočnosti si musí byť žalobca vedomý, najmä za situácie, že pri nútenom vymáhaní pohľadávky budú mať pohľadávky záložného veriteľa prednosť.

1.11. Tvrdenie žalovaného o tom, že nemal úmysel ukrátiť veriteľa, keď uzatváral so svojim otcom darovaciu zmluvu, lebo účelom bolo len zľúčiť podiely v nehnuteľnostiach, súd považoval len za jeho účelové tvrdenie. Predmetom odporovateľnosti môže byť, za splnenia zákonom predpísaných náležitostí, každý právny úkon a nie je vylúčené odporovať právnemu úkonu len z dôvodu, že ním bol nadobudnutý len určitý podiel k nehnuteľnosti.

1.12. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Keďže žalobca bol v konaní úspešný v celkom rozsahu, priznal mu súd náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 28. novembra 2022 sp. zn. 16Co/6/2022 rozhodol tak, že:

I. Potvrďuje rozsudok súdu prvej inštancie.

II. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania v danej veci bola žaloba žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že darovacia zmluva uzatvorená dňa 16. 11. 2017 medzi darcom P. H. a obdarovaným H. H. (žalovaným), ktorej predmetom bolo darovanie spoluvlastníckeho podielu k darcu k nehnuteľnostiam v podiele 1 k celku, a to rodinnému domu súp. č. XXXX s príslušenstvom a vonkajšími úpravami a trvalými porastami postaveného na parcele C - KN 1968/171 a garáže súp. č. XXX postavenej na parcele C-KN 1968/172, ako aj parciel C - KN 1968/49 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 287 m², C-KN 1968/162 - ostatné plochy o výmere 17 m², C - KN 1968/171 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 96 m², C-KN 1968/172 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 38 m², C-KN 1968/173 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 46 m² nachádzajúce sa v katastrálnom území U. zapísané na LV č. XXXX kat. územie U., ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený pod V1253/17 dňa 13. 12. 2017 je právne neúčinná.

2.2. Odvolací súd, rozhodujúc o odvolaní podanom žalovaným, súc viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania žalovaného podľa § 379 CSP, preskúmal v danej veci tak napadnutý rozsudok súdu prvej

inštancie, konanie, ktoré mu predchádzalo a tiež dôvody odvolania a skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, jednotlivé dôkazy vyhodnotil a na ich závere vec aj právne posúdil. Následne vo veci rozhodol napadnutým rozsudkom, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, a preto ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2.3. Odvolací súd nezistil takú vadu konania, ktorá by mohla mať za následok porušenie práva na spravodlivý proces strany sporu, či nesprávne rozhodnutie vo veci.

2.4. Odvolací súd sa stotožnil s aplikáciou ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka súdom prvej inštancie. Odvolací súd dodáva, že odporovateľnosť právnych úkonov spočíva v tom, že právne úkony dlžníka, pokiaľ ukracujú uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa, môžu byť veriteľom napadnuté odporom, ktorý smeruje k tomu, aby boli vyhlásené vo vzťahu k nemu za právne neúčinné. Prostredníctvom inštitútu odporovateľnosti sa poskytuje veriteľovi ochrana pred právnymi úkonmi jeho dlžníka, ktoré vedú k zmenšeniu jeho majetku, a tým aj k zamareniu, či ohrozeniu možnosti, aby pohľadávka veriteľa mohla byť z majetku dlžníka riadne a včas uspokojená. Podmienky, za ktorých veriteľ môže právnym úkonom dlžníka odporovať, sú uvedené v ustanovení § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka: a) existencia právneho úkonu, ktorým sa ukracuje pohľadávka veriteľa, b) platnosť odporovateľného právneho úkonu, c) vymáhateľnosť pohľadávky veriteľa, d) ukrátenie veriteľa - objektívna stránka odporovateľnosti, e) úmysel ukrátiť veriteľa - subjektívna stránka odporovateľnosti.

2.5. Súd prvej inštancie sa splnením týchto podmienok v napadnutom rozsudku zaoberal, všetky podmienky vyhodnotil na základe vykonaného dokazovania.

2.6. Prvým predpokladom úspešného uplatnenia subjektívneho odporového práva veriteľa je existencia veriteľsko-dlžníckeho záväzkového vzťahu, v rámci ktorého existuje subjektívna povinnosť dlžníka plniť veriteľovi dlh a oprávnenie veriteľa požadovať splnenie tohto dlhu, t. j. existencia tzv. vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. Pojem „vymáhateľná pohľadávka“ je potrebné vyvodiť z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/102/99 zo dňa 23. 12. 1999, podľa ktorého zákonnému pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ zodpovedá taká pohľadávka, ktorú možno vymáhať pred súdom v základnom konaní. Predmetný rozsudok Najvyššieho súdu SR bol uverejnený ako judikát pod č. R 44/2001.

2.7. V právnickej praxi existovali dva právne názory na interpretáciu pojmu „vymáhateľná pohľadávka“. Jeden právny názor sa prikláňa k interpretácii, uverejnenej v R 44/2001, t. j., že pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ zodpovedá taká pohľadávka, ktorá existuje a ktorú možno vymáhať v súdnom konaní. Publikovaním v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdom Slovenskej republiky nadobudlo toto rozhodnutie charakter ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento charakter však rozhodnutie stratilo v dôsledku rozdielneho riešenia predmetnej otázky v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR (napr. rozsudok sp. zn. 5Cdo/188/2010 z 23. novembra 2011, uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo/253/2012 zo 17. decembra 2013), v ktorých bol pojem „vymáhateľná pohľadávka“ interpretovaný ako „vykonateľná pohľadávka“. Z dôvodu rozdielnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, bola vec predložená Veľkému senátu na rozhodnutie, ktorý však vo veci nevydal meritórne rozhodnutie a vec vrátil príslušnému senátu na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že vec prejednávajúci senát nemá inú možnosť, než sa prikloniť k jednému z právnych názorov, ktoré už boli vyslovené vo vyššie uvedených rozhodnutiach (uznesenie veľkého senátu z 28. apríla 2020 sp. zn. 1VCdo/4/2019). Následne Najvyšší súd SR rozsudkom zo dňa 24. júna 2020 sp. zn. 6Cdo/237/2017 zotrval na svojom právnom názore a stotožnil sa s právnym názorom vysloveným v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/188/2020, sp. zn. 6Cdo/253/2012 a nestotožnil sa s právnym názorom vysloveným v rozhodnutí R 44/2001.

2.8. Avšak veľký senát Najvyššieho súdu SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 1VCdo/1/2022 zo dňa 17. 05. 2022 uviedol, cit.: „k zmene judikatúry najvyššieho súdu sa musí pristupovať len vtedy, ak sa tým nezasahuje do princípu právnej istoty, v nevyhnutnej miere a ak sú pre zmenu dané predpoklady. Zmena judikatúry je nevyhnutná aj v prípade, ak treba zmeniť nesprávny právny názor. V danej veci však o takýto prípad nejde. Dôsledkom takejto interpretácie je potom záver vyslovený v druhej vete tohto uznesenia veľkého senátu, teda že vymáhateľná pohľadávka v zmysle ustanovenia § 42a odsek 1 Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom súdnom konaní.“

2.9. Odvolací súd sa preto so záverom žalovaného o interpretácii jeho výkladu pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ vzhľadom na vyššie uvedený záver súdu vyššej inštancie nemôže stotožniť.

2.10. Podľa § 153 ods. 2 CSP, na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho

pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu.

2.11. K námietke žalovaného vo vzťahu k vyššie citovanému ustanoveniu týkajúcemu sa sudcovskej koncentrácie konania, odvolací súd dodáva, že ide o fakultatívne ustanovenie, z ktorého vyplýva možnosť súdu neprihliadať na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, teda nemožno hovoriť o porušení procesných práv strany sporu ani v prípade, ak súd prihliadne aj na procesné prostriedky, ktoré neboli uplatnené včas. Navyše v prejednávanom prípade sa argumentácia žalovaného týkala predovšetkým vedeného exekučného konania, čo vzhľadom na vyššie uvedený záver o preukázaní vymáhateľnej pohľadávky nemá vplyv na rozhodnutie súdu.

2.12. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody, ako aj skutočnosť, že žalobca preukázal existenciu vymáhateľnej pohľadávky priznanej vykonateľným rozhodnutím, bola splnená základná podmienka úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu (v danom prípade darovacej zmluvy v prospech žalovaného), je preto napadnutý výrok rozsudku súdu prvej inštancie vecne správny.

2.13. Ako nedôvodnú posúdil odvolací súd argumentáciu žalobcu vo vzťahu k záložnému právu banky na darovaných nehnuteľnostiach, a teda nepreukázaniu úmyslu ukrátiť veriteľa. Súd prvej inštancie sa k tomuto už vyjadril, pričom správne uviedol, že pohľadávky záložného veriteľa budú mať prednosť, čo aj žalobca v odvolacom konaní nijako nenamietal a uviedol, že toto rešpektuje. Odvolací súd dodáva, že nie je vylúčené, že v budúcnosti bude možné uspokojiť ako záložného veriteľa, tak aj žalobcu, navyše môže dôjsť aj k zániku záložného práva viaznuceho na predmetných nehnuteľnostiach. Pre rozhodnutie v tomto konaní preto argumentácia žalovaného týkajúca sa záložného práva nie je relevantná.

2.14. Odvolateľ v podanom odvolaní namietal tiež rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade trov konania, nakoľko má za to, že súd nemal pripustiť zmenu žaloby, nakoľko pôvodne sa v žalobe domáhal neúčinnosti darovacej zmluvy, ktorej predmetom mal byť nesprávne uvedený podiel na darovaných nehnuteľnostiach 1/1, nie 1. Tu odvolací súd musí opätovne konštatovať, že vo vzťahu k súdom pripustenej zmene žaloby v zmysle ust. § 139 CSP ide o možnosť súdu pripustiť zmenu žaloby s ohľadom na hospodárnosť konania, a to až do vyhlásenia rozhodnutia, preto ani táto odvolacia námietka žalovaného nie je dôvodná, a teda správne súd prvej inštancie rozhodol, ak žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2.15. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací podľa ustanovení § 396 a § 255 ods. 1 CSP, úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému. O výške trov odvolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 1 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej ako „dovolateľ“) dovolanie prípustnosť, ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Namietal, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom opakovane uznesením uložil dňa 20. 09. 2021 právnomu zástupcovi - advokátovi žalobcu, ktorý neuplatnil a nepredložil všetky dôkazy ani po poučení uznesením z 26. 03. 2021, aby do termínu ďalšieho pojednávania dňa 14. 10. 2021 doručil súdu potvrdenie o právoplatnosti platobného rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 18Up/1257/2020 a tiež, aby predložil listinné dôkazy svedčiacie o tom, že voči pôvodným dlžníkom z tohto platobného rozkazu sa viedlo alebo vedie exekučné konanie, v akom štádiu sa nachádza, a teda či voči týmto dlžníkom exekučné konanie bolo úspešné aspoň čo do časti, a teda je potrebné preukázať, či bola nejaká pohľadávka z tohto platobného rozkazu vymožená aspoň v časti, prípadne preukázať insolventnosť žalovaných z tohto platobného rozkazu tým, že sa voči nim vedú bezúspešne viaceré exekúcie, prípadne iným spôsobom preukázať nemožnosť vymoženia pohľadávky voči pôvodným dlžníkom. Súd svojím nezákonným procesným postupom sa snažil naprávať pochybenia (respektíve nečinnosť) v spore žalobcu a opakovane mu nad rámec zákona uznesením uložil dňa 20. 09. 2021, aby do termínu ďalšieho pojednávania dňa 14. 10. 2021 doručil súdu dôkazy, ktoré nepredložil napriek poučeniu. Namietal teda ústavnú neudržateľnosť úvahy odvolacieho súdu k námietke žalovaného vo vzťahu k sudcovskej a zákonnej koncentrácii konania (§ 153 CSP a § 154 CSP), keď odvolací súd v odôvodnení uvádza, že ide o fakultatívne ustanovenie, z ktorého vyplýva možnosť súdu neprihliadať na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepodložila včas, teda nemožno hovoriť o porušení procesných práv strany sporu ani v prípade, ak súd prihliadne aj na procesné prostriedky, ktoré neboli uplatnené včas. Tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu nespĺňa kritéria dostatočne precizovaného a racionálne odôvodneného rozhodnutia. Nestačí všeobecné nekonkrétne konštatovanie, že ide o

fakultatívne ustanovenie bez ďalšieho presvedčivého dostatočného zdôvodnenia pre daný prípad, pretože princíp sudcovskej a zákonnej koncentracii konania by takto strácalo zákonom zamýšľaný význam.

3.1. Dovolateľ ďalej namietal, že odvolací súd arbitrárne odignoroval namietané nedodržanie princípu rovnosti zbraní a jeho procesný postup, ktorý znevýhodnil účastníka v rámci konania v porovnaní s iným účastníkom, čo treba považovať za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a to prípadne aj v spojení s čl. 1 ods. 1 ako aj s čl. 2 ods. 2 ústavy. Namietaným porušením princípu rovnosti zbraní sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí absolútne nezaoberal. Odvolací súd sa teda taktiež vôbec nevysporiadal s právne relevantnou skutočnosťou v konaní a písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie skutočností podstatných pre rozhodnutie súdu. Ak písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu zakladá to aj inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

3.2. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v spojitosti s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Taktiež navrhol odklad právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu v spojitosti s rozsudkom Okresného súdu až do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovaného.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhol dovolanie žalovaného zamietnuť ako neodôvodnené a uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 12. júla 2023 sp. zn. 5Cdo/82/2023 do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovaného odložil právoplatnosť rozsudku Okresného súdu Humenné zo 14. októbra 2021 č. k. 6C/65/2020-104 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2022 sp. zn. 16Co/6/2022.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS

252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. V súvislosti s námietkou dovolateľa vo vzťahu k sudcovskej a zákonnej koncentrácii konania dovolací súd uvádza že uznesením z 26. 03. 2021 č. k. 6C/65/2020-55 súd prvej inštancie v rámci sudcovskej koncentrácie konania vyzval žalobcu na vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného, uvedenie ďalších skutočností ako aj označenie dôkazov na preukázanie svojich tvrdení.

13. Na pojednávaní dňa 20. 09. 2021 súd prvej inštancie vyzval žalobcu na predloženie dôkazov najneskôr do 14. 10. 2021, keď bol nariadený termín pojednávania, a to potvrdenie o právoplatnosti platobného rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 18Up/1257/2020 a taktiež dôkazy svedčiace o tom, že voči pôvodným dlžníkom z tohto platobného rozkazu sa viedlo alebo vedie exekučné konanie, v akom štádiu sa nachádza, a teda či voči týmto dlžníkom exekučného konania bolo úspešné aspoň čo do časti, a teda je potrebné preukázať či bola nejaká pohľadávka z tohto platobného rozkazu vymožená aspoň v časti, prípadne preukázať insolventnosť žalovaných z tohto platobného rozkazu tým, že sa voči nim vedú bezúspešné viaceré exekúcie, prípadne iným spôsobom preukázať nemožnosť vymoženia pohľadávky voči pôvodným dlžníkom. V prípade, ak žalobca nebude môcť zabezpečiť takéto listinné dôkazy a bude žiadať, aby ich zabezpečil súd, tak sa mu ukladá táto povinnosť oznámiť to súdu v takej príslušnej lehote, aby listinné dôkazy mohli byť zabezpečené do termínu budúceho pojednávania včas.

14. Civilný sporový poriadok rozlišuje sudcovskú koncentráciu konania upravenú v § 153 CSP a zákonnú koncentráciu konania upravenú v § 154 CSP.

15. Ak neexistujú osobitné dôvody v zásade platí, že predloženie skutkových tvrdení alebo dôkazných návrhov až na pojednávaní nie je včasné. Napriek tomu je v diskrečnej právomoci súdu poskytnúť strane sporu na pojednávaní lehotu na dodatočné splnenie povinnosti tvrdiť a navrhnúť dôkazy (§ 181 ods. 4). Ustanovenie § 181 ods. 4 CSP je vo vzťahu k § 153 ods. 1 druhá veta lex specialis. Ak súd na pojednávaní určí lehotu na dodatočné splnenie povinnosti tvrdiť a navrhnúť dôkazy, považujú sa prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany uplatnené stranou v tejto lehote za predložené včas.

16. Z uvedeného je zrejmé, že zo strany súdu prvej inštancie nebola porušená sudcovská koncentrácia konania a námietka dovolateľa ohľadne porušenia práva na spravodlivý proces, porušenia princípu rovnosti zbraní je nedôvodná.

17. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia

súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

18. Je potrebné zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

19. V súdnej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP, keď mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosť rozhodné pre posúdenie danej veci, vec správne právne posúdil a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). Dovolací súd je toho názoru, že odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k prijatému rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie nemožno považovať za zjavne neodôvodnený. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. V súdnej veci sú z rozhodnutia odvolacieho súdu zrejmé úvahy, ktoré ho viedli k potvrdeniu záveru súdu prvej inštancie o odôvodnenosti uplatneného nároku. Odvolací súd sa dostatočne vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a s odvolacími námietkami dovolateľa. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie jednoznačne vyplýva aké dôkazy súd vykonal ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil a to s uvedením príslušných zákonných ustanovení. Odvolací súd sa stotožnil s aplikáciou ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka súdom prvej inštancie s tým, že súd prvej inštancie sa so splnením podmienok, za ktorých môže veriteľ právnym úkonom dlžníka odporovať vo svojom rozhodnutí náležite zaoberal, tieto vyhodnotil na základe vykonaného dokazovania ako za splnené. V odôvodnení svojho rozhodnutia v bodoch 17, 19, 20, 21, 22, 25 a 26 sa stotožnil so súdom prvej inštancie, že v konaní bola preukázaná existencia takzvanej vymáhateľnej pohľadávky veriteľa, existencia právneho úkonu, ktorým sa ukracuje pohľadávka veriteľa, platnosť odporovateľného právneho úkonu a ukrátenie veriteľa - objektívna stránka odporovateľnosti a úmysel ukrátiť veriteľa subjektívna stránka odporovateľnosti.

20. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Prieskum skutkových zistení zo strany dovolacieho súdu spočíva iba v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má

možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci nezistil.

21. Na záver dovolací súd konštatuje, že námietka dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, je neopodstatnená. Podané dovolanie je tak síce prípustné, ale nie je dôvodné, a preto ho podľa § 448 CSP zamietol.

22. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.